

RP 179/2008 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO som ska ersätta lagen om centret för internationellt personutbyte. Centrets uppgifter och bestämmelser om förvaltningen ändras så att de motsvarar centrets nuvarande uppgifter samt de bestämmelser som tillämpas i statens öv-

riga ämbetsverk och inrättningar. Dessutom ändras centrets namn så att det bättre beskriver centrets nuvarande verksamhet och den vedertagna förkortningen CIMO tas i bruk som centrets namn.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Lagstiftning

Centret för internationellt personutbyte, nedan *CIMO*, inrättades den 1 juni 1991. Bakgrunden till att *CIMO* inrättades var de förändringar som inträffade i verksamhetsmiljöerna vid universitet och högskolor vid decennieskiftet 1990 med följderna att internationaliseringstrycket förutom mot forskningen dessutom riktades mot den grundläggande utbildningen och den fortsatta utbildningen. En särskilt central tyngdpunkt lades vid utveckling av personutbytet.

I lagens 1 § bestäms om ett center för internationellt personutbyte, som är en statlig inrättning underställd undervisningsministeriet. Syftet med inrättandet av centret var att utveckla utbytet av studerande och praktikanter samt annat personutbyte och därigenom främja internationaliseringen.

I lagens 2 § bestäms om centrets uppgifter. De huvudsakliga uppgifterna är att planera och verkställa system för personutbytet samt att skaffa information för det internationella personutbytet samt att lagra och förmedla den till de samfund och privatpersoner som sköter personutbyte. I samband med inrättandet överfördes uppgifterna för personutbyte till centret från undervisningsministeriet, arbetsministeriet samt handels- och industriministeriet. I centret samlades informations- och publikationsverksamhet som ofta betjänar samma kundkrets och som tidigare sköts av olika verksamhetsenheter.

Enligt lagens 3 § styrs och övervakas centret av en direktions vars uppgifter, sammansättning och tillsättning bestäms genom förordningen om centret för internationellt personutbyte (81/2000). För att säkerställa att verksamheten är effektiv har direktions sammansättning alltifrån inrättandet varit begränsad. Enligt förordningens 2 § består direktions av sex medlemmar av vilka undervisningsministeriet förordnar ordföranden,

tre övriga medlemmar samt deras personliga ersättare för tre år i sänder. En av medlemmarna är centrets direktör. Personalen vid centret utser inom sig en medlem och en ersättare för tre år i sänder. Direktions utses för tre år i sänder och den utser själv inom sig vice ordföranden. Enligt förordningen är direktions beslut för när mötesordföranden och minst tre andra medlemmar är närvarande. Vid direktions möten avgörs ärendena med enkel röstmajoritet och om rösterna faller lika avgör ordförandens röst.

Enligt förordningens 3 § ska direktions styra och övervaka centrets verksamhet, godkänna planer för verksamhet och ekonomi, budgetförslag och verksamhetsberättelse vid centret, dess arbetsordning samt behandla andra ärenden som är av betydelse för centret.

Enligt lagens 4 § bistår centret av en delegation för internationellt personutbyte, som är ett rådgivande organ. Den tillsätts enligt förordningens 4 § av undervisningsministeriet för tre år i sänder. Till delegationen hör en ordförande och högst 15 andra medlemmar som företräder instanser av central betydelse för centrets verksamhet. Enligt förordningens 5 § ska delegationen främja samarbetet mellan centret och för centret viktiga intresse- och kundgrupper, följa utvecklingen inom internationellt personutbyte och andra ärenden som hör till centrets verksamhetsområde samt göra framställningar om utvecklingen av centret och dess verksamhet.

Nuvarande lag innehåller inga bestämmelser om direktörens uppgifter, utan bestämmelser om dem finns i förordningens 6 och 7 §. Enligt förordningen har centret en direktör för vilken behörighetsvillkoret är högre högskoleexamen, förtrogenhet med internationella ärenden samt i praktiken visad ledarförmåga. Direktions förordnar direktörens ställföreträdare. Om direktörens uppgifter bestäms i förordningens 7 §, enligt vilken direktören leder och utvecklar verksamheten vid centret samt sköter beredningen av ärenden som föreläggs direktions och verkställigheten av direktions beslut.

Undervisningsministeriet utnämner direktören för centret enligt förordningens 9 § sedan direktionen gett sitt utlåtande i ärendet. Enligt samma paragraf utnämns eller anställs den övriga personalen vid centret av direktören, om inte något annat bestäms i arbetsordningen.

Tjänstledighet för direktören beviljas av undervisningsministeriet. Enligt förordningens 8 § avgör direktören ärenden som hör till centret och som inte avgörs i direktionen eller som enligt arbetsordningen inte har överförts på någon annan tjänsteman för avgörande.

Centret får enligt lagens 5 § ta ut avgifter för sina prestationer. När avgifterna bestäms skall lagen om grunderna för avgifter till staten iakttas. Dessutom får centret enligt lagens 6 § ta emot donationer för ändamål som främjar dess uppgifter. Lagens 7 § innehåller en sedvanlig bestämmelse om bemyndigandet att utfärda förordning och centrrets arbetsordning.

2 Praxis

CIMO har utvecklats till en expert- och serviceorganisation för internationella ärenden inom sitt ansvarsområde och dess verksamhetsmiljö har avsevärt ändrats sedan centret inrättades.

I samband med att CIMO inrättades 1991 överfördes undervisningsministeriets center för stipendieärenden jämte uppgifter, arbetsministeriets enhet för internationell praktik jämte uppgifter samt en del av personalen vid båda enheterna till centret. Dessutom överfördes uppgifter som anknyter till expertutbytet vid handels- och industriministeriet till CIMO, dock överfördes inte personal. Genast efter att centret inrättats inleddes en kraftig utveckling av informationstjänsten som betjänar högskolorna samt av produktionen av publikationer som presenterar de internationella möjligheterna och som betjänar studenterna. Marknadsföringen av den finländska högskoleutbildningen i utlandet och information om den sattes igång för att främja ömsidiga utbytesstudier.

Den första tiden av verksamheten överfördes Baltikumprogrammet från Institutet för Ryssland och Östeuropa samt personutbytet

mellan Ryssland och Östeuropa med tillhörande personal till CIMO. Anslutningen till avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) öppnade möjligheter för Finland att delta i olika utbytesprogram, men först Finlands anslutning till Europeiska unionen (EU) 1995 möjliggjorde ett fullskaligt deltagande i unionens program. Småningom har CIMO blivit nationell byrå för samtliga utbildningsprogram i EU. CIMO har också bland annat verkat som nordisk förvaltningsbyrå för högskoleprogrammet Nordplus och som arrangör och verkställare av olika egna och multinationella praktikantprogram. CIMO har redan från 1998 skött främjandet av finska språket och den finska kulturen vid utländska universitet, anknuten utlandslektorsverksamhet samt sommarkurser inklusive delegationer och sekretariat. Utöver dessa uppgifter ordnar CIMO stipendieansökningsprogram och beviljar stipendier avsedda för flera både finska och internationella studenter samt experter inom kultur och olika vetenskapsområden.

CIMO har under sin verksamhet utvecklats från ett center för personutbyte mellan högskolorna med färre än 30 arbetstagare till en expert- och serviceorganisation för internationella ärenden omfattande omkring hundra arbetstagare och till en organisation som främjar internationella kontakter, rörlighet och samarbete på alla utbildningsnivåer, i arbets- och kulturlivet samt bland unga. Efter att CIMO inrättades har dess verksamhetsvolym vuxit betydligt genom Finlands medlemskap i Europeiska unionen och deltagandet i olika EU-program. Därtill blir också det nordiska samarbetet, samarbetet med Ryssland, projekt som förverkligas med olika länder i Asien och Finlands och EU:s utvecklingspolitiska mål riktgivande för ökad internationell rörlighet och ökat samarbete.

2.1 Bedömning av nuläget

Lagen och förordningen om centret för internationellt personutbyte är givna 1991 och endast förordningen har därefter ändrats, senast 2000. Under de senaste 15 åren har CIMOs verksamhet utvidgats och uppgifterna ökat så att de nuvarande bestämmelserna inte längre motsvarar syftet.

Målet har varit att utveckla den statliga centralförvaltningen så att statsrådets och ministeriernas arbete effektiviseras och ministerierna skärper resultatstyrningen av sina förvaltningsområden och utvecklar nya medel som grundval för framgångsrik beslutsfattning. CIMO och undervisningsministeriet har utarbetat skriftliga resultatavtal sedan 1998, då styrningen av CIMO samt handläggningen av ärenden vid ministeriet överfördes från den dåvarande avdelningen för internationella ärenden till universitetssenheten vid utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen. Genom ändringen av arbetsordningen för undervisningsministeriet (823/2007) ändrades CIMOs ledningsansvar den 1 september 2007 genom att styrningen av CIMO överfördes till Internationella sekretariatet som lyder under kanslichefen.

CIMO är ett chefsstyrt ämbetsverk och leds av en direktör som bistås av en vice direktör. Direktörens uppgifter anges inte i lagen, endast i förordningen och arbetsordningen. Ministeriet utarbetar årligen ett resultatavtal med CIMOs tjänstemannaledning som också ansvarar för resultatet. Enligt den nuvarande förordningen är direktionen ett organ som styr och övervakar CIMO och godkänner planer som gäller centrets verksamhet och ekonomi, budgetförslag och verksamhetsberättelse. Direktionen har således i princip makt över CIMOs verksamhetspolitik, medan ansvaret för verksamheten ligger hos tjänstemannaledningen. Därför har sådana tjänstemän som i ministeriet deltar i verkets resultatstyrning och som därför hade den bästa sakkunskapen för styrning inte kunnat förordnas till direktionen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Målsättningen är att svara på de ändringar som inträffat när det gäller den internationella rörligheten och samarbetet samt statsförvaltning och praxis. Bredden och dynamiken på CIMOs arbetsfält är så stor att det är ändamålsenligt att bevara en viss flexibilitet. Principerna för god förvaltning och lagstiftning samt skyldigheten att rapportera samt övriga förpliktelser som bland annat hänför sig till EU:s program kräver dock att lagen

och förordningen är exakta och att CIMOs uppgifter, ansvarsfördelning och förvaltningsstruktur framgår av bestämmelserna på ett så tydligt sätt som möjligt. Nuförtiden har CIMO fått en stor mängd uppgifter som inte omnämns i lagen eller förordningen.

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO, som ersätter gällande lag om centret för internationellt personutbyte. CIMOs uppgifter regleras mer exakt på lagnivå. CIMO ska således främja internationaliseringen samt utarbeta och genomföra program och avtal inom sitt ansvarsområde. Det anges i lagen att CIMO beviljar stipendier och bidrag för att främja internationaliseringen och övervakar användningen av stipendierna och bidragen samt informerar och ger råd och handledning inom sitt ansvarsområde. CIMO verkar i samarbete med sådana nationella och internationella myndigheter, läroanstalter och högskolor, organisationer och andra samfund som sköter och finansierar verksamhet som anknyter till CIMOs uppgifter. Det anges dessutom att CIMO ska utföra andra uppgifter som undervisningsministeriet förelagt centret eller som det föreskrivs eller bestäms att det ska utföra.

Det bestäms om CIMOs direktör och arbetsordning i denna lag. I gällande lag finns ingen bestämmelse om direktören. Enligt lagförslaget bemyndigande att utfärda förordning anges dessutom att direktörens uppgifter och behörighetsvillkor, utnämning och anställning av personal samt beviljande av tjänstledighet bestäms genom förordning av statsrådet. Enligt förslaget till förordning leder och utvecklar direktören CIMOs verksamhet och ansvarar för att uppsatta resultatmål nås. Direktören ansvarar för att CIMOs uppgifter sköts effektivt, ekonomiskt och framgångsrikt.

Det föreslås att CIMOs ledningsorganisation reformeras. Det föreslås att CIMOs direktion dras in och att nuvarande uppgifter övertas av CIMOs tjänstemannaledning med undantag av förordnandet av direktörens vikarie. Direktörens vikarie ska förordnas av undervisningsministeriet. CIMO har en delegation som stöder den strategiska planeringen och som behandlar CIMOs verksamhet

och utveckling. Det föreslås att en delegation inrättas för att bistå direktören, utveckla CIMOs verksamhet och sköta samarbetet med intresse- och kundgrupperna. Om delegationen ges bestämmelser genom lag och förordning av statsrådet. Delegationen har ingen självständig beslutanderätt i ärenden om CIMO. I delegationen ska CIMOs personal också ha representation.

4 Propositionens konsekvenser

Propositionen har inga betydande ekonomiska konsekvenser. Genom reformen bringas lagstiftningen om CIMO i överensstämmelse med den utveckling som skett i den övriga lagstiftningen och i CIMOs egen verksamhet. Dessutom förbättras CIMOs organisation och systemet med resultatstyrning förtydligas genom reformen.

Det föreslås att som ett nytt organ för CIMO inrättas en delegation som ska ersätta nuvarande direktion och delegation. Det föreslås att uppgiften som direktör för CIMO ändras och blir tidsbestämd. Närmare bestämmelser om detta ges genom förordningen av statsrådet på grundval av lagförslaget.

Propositionen har inga andra konsekvenser för organisationen eller personalen.

5 Beredningen av propositionen

Undervisningsministeriet tillsatte en arbetsgrupp den 3 september 2007 med uppgift att lägga fram ett förslag till utveckling av verksamhet, finansiering och styrning för centret för internationellt personutbyte CIMO. I den promemoria av arbetsgruppen för utveckling som blev färdig i april 2008 (Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2008:16) föreslogs att gällande lag och förordning upphävs och ersätts med nya författningar.

Propositionen har beretts vid undervisningsministeriet. Remissinstanser har varit utrikesministeriet, finansministeriet, Finlands universitetsrektors råd, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer ARENE rf., Finlands studentkårers förbund (FSF) rf. och Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolorna i Finland (SAMOK) rf. Propositionen har också behandlats i CIMOs direktion. Remissvaren har varit positiva.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. *Ansvarsområde.* Det bestäms i paragrafen att för främjande av internationell mobilitet och internationellt samarbete inom undervisning, forskning, arbetsliv, kultur och ungdomsarbete finns Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO, som lyder under undervisningsministeriet. Mobiliteten och samarbetet hänför sig ingående till det internationella utbytet på alla utbildningsstadier, inom arbets- och kulturlivet samt bland unga. Målgrupp för CIMO är hela det finländska utbildningsfältet, men också arbetsgivarna, näringslivets organisationer, organisationerna för ungdomsarbete, personer som verkar bland ungdomarna, 15—29-åriga unga samt organisationer och medborgarorganisationer på kulturområdet. CIMO betjänar utom undervisningsministeriet övriga ministerier och internationella organisationer i fullföljandet av program och rörlighet.

Centret för internationellt personutbyte är allmänt känt under förkortningen CIMO (Centre for International Mobility) och den är etablerad också hos alla viktiga intressegrupper. Förkortningen befästs därför som det officiella namnet på centret och centrets fullständiga namn ändras på motsvarande sätt till *Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete*, som ger en bättre helhetsbeskrivning av centrets verksamhet.

2 §. *Uppgifter.* Det bestäms i paragrafen om CIMOs uppgifter.

Enligt 1 mom. ska CIMO främja internationaliseringen inom sitt ansvarsområde. Enligt 2 mom. ska CIMO utarbeta och genomföra program och avtal inom sitt ansvarsområde. Enligt 3 mom. ska CIMO bevilja stipendier och bidrag för att främja internationaliseringen och övervaka användningen av stipendierna och bidragen. För rapporteringen om EU:s program och övriga förpliktelser i anslutning till dem krävs särskilt att lagstiftningen om den nationella aktören är exakt och att den nationella verkställaren av programmen och uppgifterna för byrån samt

ansvarsfördelningen är tydligt definierade. Å andra sidan ska tillsynsuppgiften på grund av dels finansiärerna av programmen, dels resultatstyrningen noteras i författningstexten.

I 4 mom. bestäms att CIMO ska informera och ge råd och handledning inom sitt ansvarsområde.

Enligt 5 mom. ska CIMO verka i samarbete med sådana nationella och internationella myndigheter, läroanstalter och högskolor, organisationer och andra samfund som sköter och finansierar verksamhet som anknyter till dess uppgifter. CIMOs primära verksamhet består till stor del av administration och genomförande av olika program och flera av CIMOs samarbetsparter kräver för uppdrag och avtal att den rättsliga grunden är inskriven i lagen. För att kunna sköta uppgifterna i den omfattning som centret under årets lopp fått, måste en tillräckligt bred beskrivning av CIMOs uppgifter presenteras i författningstexten. Enligt 6 mom. ska CIMO dessutom utföra andra uppgifter som undervisningsministeriet förelagt eller som det föreskrivs eller bestäms att centret ska utföra.

3 §. *Direktör och arbetsordning.* Det bestäms i paragrafen om direktören som fastställer arbetsordningen. Enligt paragrafen bestäms i arbetsordningen om CIMOs organisation och verksamhetsenheter. CIMO är ett resultat- och chefsstyrt ämbetsverk, bestämmelsen om direktören måste alltså tas in i lagen. Förordningen innehåller noggrannare bestämmelser om behörighetskrav för direktören, utnämning, beviljandet av tjänstledighet och resultatansvar.

4 §. *Beslutanderätt.* Det bestäms i paragrafen om ärendenas avgörande vid CIMO. Direktören avgör förutom arbetsordningen de ärenden som hör till CIMO och som det inte föreskrivits att någon annan tjänsteman vid CIMO ska avgöra. Enligt paragrafen kan direktören avgöra ett ärende som enligt arbetsordningen kan uppdras åt en annan tjänsteman att avgöra.

5 §. *Delegation.* Det bestäms i paragrafen om delegationen som stöder den strategiska planeringen vid CIMO och som behandlar

verksamheten och dess utveckling. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning, utnämning och uppgifter ges på grundval av paragrafen om bemyndigandet att utfärda förordning genom förordning av statsrådet.

6 §. Avgifter. Det bestäms i paragrafen om avgifter för prestationerna. Bestämmelser om avgifternas storlek utfärdas genom förordning av undervisningsministeriet med iakttagande av lagen om grunderna för avgifter till staten. Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande bestämmelse, men en hänvisning till undervisningsministeriets förordning har tillfogats.

7 §. Understöd och donationer. Enligt paragrafen får CIMO ta emot understöd och donationer som främjar dess uppgifter. Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande bestämmelse, men ett omnämnande av understöd har tillfogats. Bestämmelsen är nödvändig, eftersom det är möjligt att någon önskar donera medel till CIMO till exempel för stipendiebruk.

8 §. Bemyndigande att utfärda förordning. Paragrafen innehåller den sedvanliga bestämmelsen om bemyndigandet att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om direktörens uppgifter och behörighetskrav, utnämning och anställning av personal, beviljande av tjänstledighet samt delegationen och dess sammansättning, utnämning och uppgifter ges genom förordning av statsrådet. Lagförslaget har få paragrafer, men många bemyndiganden, varför det är ändamålsenligt och klarare att samla alla bemyndiganden i en paragraf.

9 §. Ikraftträdande. Paragrafen innehåller den sedvanliga bestämmelsen om ikraftträ-

dandet. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009 och upphäver gällande lag om centret för internationellt personutbyte. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft, bland annat för att ordna ledning och förvaltning enligt den nya lagen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Med stöd av lagen om Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO ges statsrådets förordning om Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO. I förordningen bestäms om direktörens uppgifter och behörighetskrav, utnämning och anställning av personal, beviljande av tjänstledighet samt delegationen och dess sammansättning, tillsättande och uppgifter.

I den separata arbetsordning som fastställs av CIMOs direktör ges bestämmelser om CIMOs organisation och verksamhetsenheter samt närmare bestämmelser om hur de ärenden som hör till CIMO ska avgöras.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2009. Genom lagen upphävs lagen om centret för internationellt personutbyte.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO

1 §

Ansvarsområde

För främjande av internationell mobilitet och internationellt samarbete finns Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO, nedan CIMO, som lyder under undervisningsministeriet.

2 §

Uppgifter

CIMO ska

- 1) främja internationaliseringen inom sitt ansvarsområde,
- 2) utarbeta och genomföra program och avtal inom sitt ansvarsområde,
- 3) bevilja stipendier och bidrag för att främja internationaliseringen och övervaka användningen av stipendierna och bidragen,
- 4) informera och ge råd och handledning inom sitt ansvarsområde,
- 5) verka i samarbete med sådana nationella och internationella myndigheter, läroanstalter och högskolor, organisationer och andra samfund som sköter och finansierar verksamhet som anknyter till CIMOs uppgifter,
- 6) utföra andra uppgifter som undervisningsministeriet förelagt CIMO eller som det föreskrivs eller bestäms att CIMO ska utföra.

3 §

Direktör och arbetsordning

CIMO leds av en direktör. Bestämmelser om CIMOs organisation och verksamheten-

heter finns i arbetsordningen, som fastställs av direktören.

4 §

Beslutanderätt

Direktören avgör de ärenden som ankommer på CIMO, som det inte föreskrivits eller i arbetsordningen bestämts att någon annan tjänsteman vid CIMO ska avgöra dem. Direktören kan avgöra ett ärende som enligt arbetsordningen kan uppdras åt en annan tjänsteman att avgöra.

5 §

Delegation

CIMO har en delegation som stöder den strategiska planeringen och som behandlar CIMOs verksamhet och verksamhetens utveckling.

6 §

Avgifter

CIMO får ta ut avgifter för sina prestationer. Bestämmelser om avgifternas storlek utfärdas genom förordning av undervisningsministeriet med iakttagande av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

7 §

Understöd och donationer

CIMO får ta emot understöd och donationer som främjar dess uppgifter.

8 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om

- 1) direktörens uppgifter och behörighetsvillkor,
- 2) utnämning och anställning av personal och om beviljande av tjänstledighet,
- 3) delegationens uppgifter och sammansättning och om tillsättande av delegationen

9 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs lagen av den 1 februari 1991 om centret för internationellt personutbyte (238/1991).
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 17 oktober 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Sari Sarkomaa*